Yazar Şamil DEMİR
Çarşamba, 07 Temmuz 2004 11:54

Arabuluculuk (İngilizce: *Mediation*); hukuk sistemi gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan bir "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm" (ADR) yöntemidir. Arabuluculuk; tarafların içinde bulundukları uyuşmazlığı tarafsız bir üçüncü kişi yardımı ile mahkemeye gitmeden ya da mahkeme yönlendirmesiyle çözmelerinde kullanabilecekleri en etkin yöntemdir. Arabuluculuk tarafların kendi çözümlerine bulmalarına yardımcı olan kolaylaştırıcı arabuluculuk (facilitative mediation) şeklinde olabileceği gibi, bazı durumlarda arabulucunun uygun bir çözüme dair önerilerde bulunabileceği değerlendirici arabuluculuk (evaluative mediation) şeklinde de gerçekleşebilir.

Esnek ve etkili oluşu arabuluculuğun iş yaşamı, aile, okul ve hatta milletler arası uyuşmazlıklarda bile uyuşmazlığın taraflarını doğru noktada buluşturan bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olmasını sağlamıştır. Aralarındaki uyuşmazlığı, kendi istekleriyle ya da bir mahkemenin önerisi ile arabulucunun eşliğinde çözmeye karar veren taraflar, uyuşmazlık konusunu arabulucuya ileterek, tamamen tarafsız, önyargı ve yargıdan uzak bir arabulucu eşliğinde, sorunlarını tartışma ve kendileri için en iyi çözümü, bulma fırsatı elde ederler.

Kolaylaştırıcı arabuluculukta arabulucu tarafları yönlendirmez, tavsiyede bulunmaz, hakim yada hakem gibi karar vermez. Arabulucu taraflar arasındaki diyaloğu geliştirmek ve açmak için birçok teknik kullanır. Arabulucu çoğunlukla tarafların birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayacak ama yönlendirici olmayan sorular yöneltir. Arabuluculuğun başarısı tarafların anlaşmaya yönelik niyetleri kadar arabulucunun yeteneğine ve aldığı eğitime bağlıdır.

Arabuluculuk müzakereleri aksi kararlaştırılmadıkça gizlidir. Arabuluculuk sırasında görüşülenler ne taraflarca ne de arabulucu tarafından açıklanabilir. Arabuluculuk sürecinin anlaşmazlık ile sonuçlanması halinde, müzakerelerde elde edilen bilgi ve belgeler daha sonra açılması muhtemel bir davada delil olarak kullanılamaz. Taraflar arabuluculuğa gitmeye zorlanamaz. Ancak bazı durumlarda tarafların imzaladıkları uzlaşma tutanakları onları bağlayabilir (Avukatlık Kanunu m. 35/A).

Mahkeme yargılamasında, tarafların haklı olup olmadıklarına geçmişteki olaylar ve buna uygun hukuk kuralları tartışılarak karar verilir. Mahkemelerin verdiği karar çoğunlukla haklı görülen tarafı bile tam manasıyla tatmin etmez. Uzun ve stresli yargılama süreci, tarafların gelecekte tekrar ilişki kurmalarını da büyük olasılıkla imkânsız hale getirmiştir. Arabuluculuğun en önemli avantajı; taraflara, geçmişteki sorunlardan sıyrılarak geleceği, bir daha aynı sorunların yaşanmasını önleyecek şekilde planlama imkânı vermesidir.

Taraflar, eğitimli bir arabulucu eşliğinde kendilerini rahatça ifade etme imkânı bulurlar. Böylece, iletişim eksikliğinden kaynaklanan yanlış anlaşılmaların da ortadan kaldırıldığı bir süreç yaşanır. Arabulucunun mesleki becerileri, görünürdeki sorunlardan çok, tarafların gerçek ilgilerini ortaya çıkarmakta kullanılır. Böylece birbirini daha iyi anlayan taraflar, gelecekteki pozisyonlarını daha doğru alma imkânı bulurlar. İsteklerin ve ilgilerin netleştiği arabuluculuk sürecinde karşılıklı çözüm önerilerinin müzakeresi ile mahkemede ulaşılması hayal bile edilemeyecek etkili ve

tarafların menfaatlerini tatmin eden anlaşmalara ulaşmak mümkün olmaktadır. Arabuluculuğun bu özelliği, tarafların arabuluculuk sonucunda varılan anlamalara kanun zoruyla değil gönüllü olarak uymalarını sağlamaktadır. Arabuluculuk gücünü; gelecek odaklı olmasından ve sürecinin sonunda tarafların çoğunlukla ilişkilerini devam ettirmesinden, mutluluk ve barış sağlamasından alır.

Arabulucu; ara bulan manasında kulanılan bir kelimedir. İngilizce mediator kelimesinin Türkçe karşılığıdır. Arabulucu, arabuluculuk mesleğini yapan profesyonel kişidir. Eğitim almış bağımsız arabulucu, kendisine başvuran tarafların arasındaki uyuşmazlıkları onları masada tutacak yöntemler kullanarak çözmelerine yardımcı olur.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısına Göre:

Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

Arabulucu : Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi ifade eder.

Wikipedi Özgür Ansiklopedi 'deki tanım da yazara aittir: http://tr.wikipedia.org/wiki/Arabuluculuk